

FM: Patēriņa cenas aprīlī palika nemainīgas

Publicēts: 12.05.2020.

Centrālās statistikas pārvaldes dati par patēriņa cenu izmaiņām liecina, ka 2020. gada aprīlī patēriņa cenu vidējais līmenis palika nemainīgs salīdzinājumā ar 2019. gada aprīli. Kopš šā gada sākuma patēriņu cenu dinamika ir būtiski mainījusies, jo vēl janvārī un februārī inflācija pārsniedza 2%, martā inflācija samazinājās līdz 1,4%, bet aprīlī patēriņu cenu kāpums ir apstājies. Svārstīgu patēriņu cenu dinamiku šā gada sākumā noteica būtisks naftas cenu kritums pasaules tirgos, kā rezultātā samazinājās degvielas cenas Latvijā.

Ja vēl šā gada janvārī 95. markas benzīna vidējā cena Latvijas benzīntankos bija 1,331 eiro par litru, kas bija par 12,6% augstāka nekā pērnā gada janvārī, tad šā gada aprīlī šīs markas benzīna vidējā cena samazinājās līdz 1,035 eiro par litru, kas bija jau par 18,6% zemāka nekā 2019. gada aprīlī. Dīzeļdegvielas cenu izmaiņas šajā periodā arī bija līdzīgas. Aprīlī preču cenas vidēji samazinājās par 0,8% gada griezumā, ko lielā mērā noteica tieši degvielas cenu kritums. Tādējādi preču inflācijas kritumu kopš šā gada sākuma noteica ārējie faktori. Savukārt pakalpojumu cenas, kas vairāk saistītas tieši ar Latvijas ekonomikas iekšējo aktivitāti, vēl arvien turpināja celties un salīdzinājumā ar 2019. gada aprīli palielinājās par 2,1%.

Noderīga ziņa? Padalies!

Neskatoties uz to, ka patēriņa cenas aprīlī vidēji palika nemainīgas gada griezumā, detalizētāka analīze par cenu izmaiņām pa preču un pakalpojumu grupām rāda, ka cenu dinamika atsevišķām precēm un pakalpojumiem ir ļoti dažāda. Piemēram, cukugaļa un svaigie dārzeņi aprīlī bija attiecīgi par 11,9% un 18,3% dārgāki. Par 9,8% sadārdzinājās arī atkritumu savākšanas pakalpojumi. Savukārt gāzes un degvielas cena samazinājās attiecīgi par 18,5% un 20,0%, par 13% samazinājās arī viesnīcu pakalpojumu cena. Tādējādi, atkarībā no katra cilvēka individuālā patēriņa groza, cenu izmaiņu ietekme uz iedzīvotāju izdevumiem varētu būt atšķirīga.

Vidējo inflāciju šā gada aprīlī samazināja degvielas cenu kritums, ko savukārt noteica naftas cenu kritums pasaulē. Vidējā Brent markas jēlnaftas cena šā gada aprīlī bija 26,7 ASV dolāru par barelu, kas bija divarpus reizes zemāka nekā pērnā gada aprīlī, kad šīs markas naftas cena bija 71,6 ASV dolāru par barelu. Naftas cenu kritums sākās vēl šā gada sākumā, ko ietekmēja ekonomikas sentimenta pasliktinājums pasaulē saistībā ar straujo koronavīrusa COVID-19 izplatību Ķīnā un ko marta sākumā pastiprināja naftas cenu kritums, eksportētājvalstīm (OPEC) un Krievijai nespējot vienoties par naftas ieguves apjomu samazināšanu, lai stabilizētu naftas piedāvājumu atbilstoši pieprasījuma kritumam. Pēc OPEC+ sanāksmes Saūda Arābija paziņoja, ka samazinās savu naftas cenu aprīļa piegādēm līdz 25 ASV dolāriem par barelu un vienlaicīgi palielinās naftas ieguvu, tādējādi vienas dienas laikā naftas cena samazinājās par 25%. Tomēr aprīļa vidū OPEC+ valstis vienojās par naftas ieguves apjomu samazinājumu 10 miljonu barelu dienā, sākot no šā gada maija.

Kad stājās spēkā šī vienošanās, naftas cena nedaudz palielinājās, un maija vidū tā stabilizējās pie 30 ASV dolāru par barelu atzīmes. Neskatoties uz būtisku naftas ieguves apjomu samazinājumu, tas nav bijis pietiekoši, lai pilnībā kompensētu naftas pieprasījuma

kritumu pasaulē, kas ir vērtējams ap 20-30 miljonu barelu dienā, ko izraisīja COVID-19 sekas. Tādējādi naftas cena vēl ilgu laiku būs zemā līmenī. Svarīgi atzīmēt, ka lētākas energoresursu cenas pozitīvi ietekmē Latvijas ražotāju un patērētāju ražošanas izmaksas un kompensē citu preču un pakalpojumu cenu pieaugumu, kas pašreizējos pandēmijas apstākļos ir svarīgi. Sagaidāms, ka arī maijā un jūnijā degvielas cenu kritums Latvijā gada izteismē būs tuvu aprīļa samazinājumam (-20%), savukārt tālāko cenu dinamiku noteiks naftas cena attīstība šā gada otrajā pusē.

Pārtikas cenas turpina palielināties, aprīlī pieaugot par 3,2%, kas atbilst vidējai šīs preču grupas cenu dinamikai kopš gada sākuma. Izteikti augsts cenu kāpums ir fiksēts gaļai un gaļas izstrādājumiem, rīsiem un citiem graudaugiem, svaigiem augļiem, ko lielā mērā arī noteica ārējie faktori. Attiecībā uz gaļas cenu kāpumu, tad to visbūtiskāk ietekmēja tieši cūkgaļas cenas paaugstinājums, kas ir fiksēts ne tikai Latvijā, bet visā pasaulē kopumā. Āfrikas cūku mēra uzliesmojums Ķīnā pērnā gada vidū būtiski samazināja cūkgaļas piedāvājumu. Ņemot vērā, ka Ķīna ir lielākais cūkgaļas ražotājs, kā arī patērētājs pasaulē, tad cūkgaļas piedāvājuma samazinājums šajā valstī būtiski ietekmēja tās cenu Ķīnā. Ierobežots piedāvājums iekšējā tirgū būtiski palielināja cūkgaļas importu no pārējām pasaules valstīm, tādējādi ietekmējot cūkgaļas cenu arī pārējos pasaules reģionos. Piemēram, šā gada janvārī un februārī Ķīnas cūkgaļas imports palielinājās vairāk nekā par 100%. Pandēmijas apstākļos grūti prognozēt pārtikas cenu dinamiku gan pasaulē, gan Latvijā, tomēr, ņemot vērā bāzes efektus, sagaidāms, ka pārtikas cenu pieaugums Latvijā turpmākajos mēnešos būs zemāks nekā šā gada sākumā.

Ņemot vērā straujo degvielas cenu kritumu, kā arī COVID-19 izraisītās sekas, kas atspoguļosies īslaicīgā iedzīvotāju ienākumu kritumā, sagaidāms, ka atsevišķos šā gada mēnešos, visticamāk maijā un jūnijā, varētu būt pat deflācija salīdzinājumā ar 2019. gada attiecīgajiem mēnešiem. Lai arī ar naftas cenas kritumu un ekonomiskās aktivitātes bremzēšanos saistībā ar COVID-19 ierobežošanas pasākumu ieviešanu, deflācijas riski palielinājās, tomēr 2020. gadā kopumā vidējā inflācija būs pozitīva, lai arī būtiski zemāka nekā iepriekšējos gados. Atbilstoši atjaunotajām Finanšu ministrijas makroekonomikas prognozēm, 2020. gadā patēriņa cenas palielināsies par 0,4%.

 [Pieteikties jaunumu saņemšanai e-pastā](#)

Vairāk par šo tēmu

[FM: Jūlijā Latvijā atgriežas inflācija](#)

10/08/2020

[FM: Straujā degvielas cenu krituma dēļ maijā fiksēta deflācija](#)

08/06/2020

[FM: Martā bija zemākā inflācija kopš 2016. gada beigām](#)

08/04/2020

<https://www.fm.gov.lv/lv/fm-paterina-cenas-aprili-palika-nemainigas>